

Examensrätts- prövning

Prövning av medicutbildningen
vid Mediehögskolan i Uppsala

**Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid
Mediehögskolan i Uppsala**

Producerad av Högskoleverket i november 1996

Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--96/30--SE

Innehåll: Bedömnings- och utredningsavdelningen

Form: Informationsavdelningen

Tryck: AB PP Print, Stockholm, november 1996

Förord

Högskoleverket prövar sedan 1 juli 1995 rätten att ge examen. Verket beslutar om examensrätt för offentliga högskolor och yttrar sig till regeringen i fråga om examensrätt för enskilda utbildningsanordnare. I denna rapport redovisas en *prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala*.

Mediehögskolans ansökan rör rätt att utfärda högskoleexamen om 80 poäng, ingenjör(s)-(medieingenjör(s))examen om 80 poäng alternativt filosofie kandidatexamen om 120 poäng.

Sakkunniga vid prövningen har varit professorerna Olle Findahl, Umeå universitet, Lennart Weibull, Göteborgs universitet, Sture Hägglund, Linköpings universitet samt docent Björn Kruse, Linköpings universitet.

I rapporten redovisas de sakkunnigas prövning samt Högskoleverkets yttrande till Utbildningsdepartementet.

Agneta Bladh
generaldirektör

Innehållsförteckning

1	Missivskrivelse	7
2	Inledning	8
3	Nya medieutbildningar – en bakgrund	9
4	Ansökan från Mediehögskolan i Uppsala	12
5	Bedömningsgrunder	13
	Ämnet	13
	Forskningsanknytning	13
	Bibliotek och litteraturförsörjning	14
	Behörighet och antagning	14
	Utvärdering och kvalitetssäkring	14
	Lokaler och utrustning	14
	Internationalisering	15
	Behörighet till forskarutbildning	15
6	Stiftelsen Mediehögskolan i Uppsala	16
7	Beskrivning av utbildningen vid Mediehögskolan	18
	Fristående kurser	19
	Medieingenjörsutbildning	20
8	Prövning av utbildningen vid Mediehögskolan	21
9	Sammanfattande bedömning	23
	Bilaga: Höskoleverkets yttrande till Utbildningsdepartementet	24

I Missivskrivelse

Till Högskoleverket

Kanslersämbetet utsåg i oktober 1994 professorerna Olle Findahl, Umeå och Lennart Weibull, Göteborg att som sakkunniga biträda ämbetet med granskning av ansökan från Mediehögskolan i Uppsala om rätt att få examinationsrättigheter för högskoleutbildning med inriktning på medieområdet. Ansökan gäller rätten att få utfärda högskoleexamen 80 poäng, ingenjörsexamen 80 poäng alternativt filosofie kandidatexamen 120 poäng. Till sakkunniga förordnades i april 1995 också professor Sture Hägglund och docent Björn Kruse, Linköping.

Vi har tagit del av kursplaner och annat informationsmaterial om skolan såväl som om utbildningarna. Vi har besökt Mediehögskolan, studerat lokaler och teknisk utrustning och samtalat med rektor och styrelseordförande och bildat oss en uppfattning om utbildningens innehåll och omfattning, lärarnas kompetens, forskningsanknytning m.m. Arbetsfördelningen har varit följande: Olle Findahl och Lennart Weibull har granskat mediekurserna och Mediehögskolan som helhet medan Sture Hägglund och Björn Kruse har granskat medieingenjörsutbildningen.

Beskrivningen av Mediehögskolans förslag till utbildningar och karakteriseringen av verksamheten har granskats och godkänts av Mediehögskolan.

Vår rapport inleds med en bakgrund om de många nya medieutbildningar som har växt fram under senare år. Därefter presenteras Mediehögskolans förslag till utbildningar och de rimliga krav som vi tycker man kan ställa på en högskoleutbildning. Dessa krav utgör sedan grunden för vår bedömning av Mediehögskolans utbildningar. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning och en rekommendation inför framtiden. En anledning till att rapporten blivit fördröjd är den osäkerhet som rått kring förslaget om en Yrkehögskola.

Vi får härmed överlämna vår betänkande - *Prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala.*

Umeå, Göteborg och Linköping, juli 1996

Olle Findahl

Lennart Weibull

Björn Kruse

Sture Hägglund

2 Inledning

Kanslersämbetet har givit oss i uppdrag att biträda med en granskning av ansökan om att få examinationsrättigheter för högskoleutbildning med inriktning på medieområdet från Mediehögskolan i Uppsala. Ansökan gäller rätten att få utfärda högskoleexamen 80 poäng, ingenjörsexamen 80 poäng alternativt filosofie kandidatexamen 120 poäng.

Vi har tagit del av kursplaner och annat informationsmaterial om skolan såväl som om utbildningarna. Vi har besökt Mediehögskolan och samtalat med rektor och styrelseordförande och bildat oss en uppfattning om utbildningens innehåll och omfattning, lärarnas kompetens, forskningsanknytning m.m. Utifrån de kriterier som redovisas i Kanslersämbetets rapporter *De frikyrkliga seminarierna som högskolor - en utredning* (rapport nr 1993:1) och *Magisterexamensprövning* (rapport nr 1993:2) har vi prövat denna nya medieutbildning. Arbetsfördelningen har varit följande: Olle Findahl och Lennart Weibull har granskat mediekurserna och Mediehögskolan som helhet medan Sture Hägglund och Björn Kruse har granskat medicingenjörsutbildningen.

Prövningen har lett till, enligt vår uppfattning, att nämnda utbildning inte uppfyller de kriterier som ställs för att få rätt att utfärda högskoleexamen men mycket väl uppfyller kraven på en kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning som skulle kunna ingå i den av regeringen föreslagna försöksverksamheten.

3 Nya medieutbildningar – en bakgrund

Forskning om massmedier har bedrivits i Sverige sedan början på 1960-talet. Den har ägt rum inom en lång rad både humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen. Först omkring 1980 började ämnet institutionaliseras genom en professur i massmedieforskning vid Göteborgs universitet samtidigt som ett centrum för masskommunikationsforskning etablerades vid Stockholms universitet.

Idag, tio år senare, kan vi se resultatet av den fortsatta institutionaliseringen. Det finns fyra professurer med medie- eller masskommunikationsinriktning, tre professurer i journalistik och en professur i massmedieekonomi. Ämnesområdet brukar vanligen gå under samlingsnamnet journalistik, medier och kommunikation. Den gemensamma ämnesbeteckningen för medie- och masskommunikationsområdet är medie- och kommunikationsvetenskap (mkv). Till detta kommer subspecialiteten journalistik.

Grundutbildningen inom ämnesområdet är äldre. Den har sina rötter på 1960- (journalistutbildningen) och 1970-talet (medie- och kommunikationsutbildningen). Före etableringen av själva ämnet ägde grundutbildningen vanligen rum i samverkan med andra ämnen, t. ex. sociologi eller statskunskap. I och med att ämnesinstitutioner etablerades har grundutbildningen knutits ihop med forskarutbildningen och utvecklingen har gått mot större institutionsbildningar. I Stockholm, Göteborg och Sundsvall har även journalistik kommit att integreras i ämnet. Samtidigt har ämnet medie- och kommunikationsvetenskap införts vid nästan alla mindre och medelstora högskolor. Det erbjuds på många håll även på magisternivå.

Mediernas ökande roll i samhället, det växande antalet yrken med anknytning till medier och information och studenternas stora intresse för medieutbildningar har lett till ett växande utbud av olika typer av utbildningar vid sidan av mkv-utbildningarna vid universitet och högskolor. Grundutbildning i medie- och kommunikationsvetenskap på A- och B-nivå ges idag på sexton olika universitets- och högskoleorter. Kurser på C-nivå ges,

förutom vid de fyra universiteterna, också vid några av högskolorna bl. a. Växjö, Jönköping, Karlstad, Örebro, Gävle/Sandviken, Sundsvall.

Journalistprogram på 100 poäng finns vid universiteterna i Stockholm och Göteborg och vid Mitthögskolan i Sundsvall, 40-poängsprogram på samma orter men även i Uppsala, Lund och Umeå. Vid en rad folkhögskolor (bl. a. Skurup, Södra Vätterbygden, Kalix, Kaggeholm och Strömbäck) finns det yrkesutbildningar inriktade på journalistik och/eller radio- och TV-produktion. Andra medieutbildningar av fackkaraktär t. ex. medieproduktion, grafisk design, TV regi och radioproduktion ges vid bl. a. Dramatiska institutet och Konstfack i Stockholm, vid Göteborgs universitet och vid Högskolan i Kalmar. Det förekommer mer praktiskt produktionsinriktade kurser även vid andra högskolor och vid universiteterna som komplement till de ämnesinriktade kurserna i medie- och kommunikationsvetenskap; exempelvis ger Göteborgs universitet en kurs i informationsproduktion.

På några platser, bl. a. Stockholm och Uppsala, har branschföretag stött uppbyggnaden av grafiska centra med utrustning lämplig för yrkes- eller yrkesförberedande utbildning inom mediebranschen. Genom det nya medieprogrammet i gymnasieskolan som omfattar mer yrkesinriktade moment har dessa utbildningar blivit än mer aktuella. I takt med att det nya medieprogrammet införs på gymnasierna kommer det också att växa fram ett behov av olika påbyggnadsutbildningar till medieprogrammet.

Det växande intresset för multimedia har gett upphov till framväxten av produktionsinriktade multimediautbildningar på flera håll runt om i landet. Den mest omfattande är en treårig utbildning i multimedia som ges av pedagogiska och företagsekonomiska institutionerna vid Stockholms universitet i samarbete med systemvetenskapliga institutionen vid Linköpings universitet och i nära samarbete med näringslivet. Denna utbildning som leder fram till en filosofie kandidatexamen är förlagd till grafiskt centrum i Tumba.

Andra mer teknikinriktade utbildningar som inrättats är en treårig medieingenjörsutbildning vid Umeå universitet där institutionen för tillämpad fysik och elektronik samarbetar med institutionen för medier och kommunikation. Det planeras även andra teknikinriktade utbildningar t. ex. en tvåårig medieingenjörsutbildning (TV/video) i Bollnäs där Högskolan i Gävle/Sandviken var tänkt som huvudman. Nu har istället diskussioner tagits upp med Mitthögskolan i Sundsvall.

När det gäller ingenjörutbildningar har denna beteckning tidigare använts för en mängd olika utbildningar både på gymnasial och eftergymnasial nivå. Statsmakterna beslöt då att städa upp i denna djungel och lät universiteterna ta hand om ingenjörutbildningarna medan gymnasieskolorna tog hand om teknikerutbildningarna. Beteckningen mellaningenjörsexamen för den tvååriga eftergymnasiala utbildningen avskaffades. Idag ges en mängd teknikerutbildningar både för multimediatekniker och medietekniker.

Summerar vi utvecklingen inom utbildningsområdet medier och kommunikation i vid mening är det uppenbart att det fortfarande råder en stark expansion. Expansionen är naturlig mot bakgrund av medieutvecklingen och kan förväntas komma att fortsätta även under de närmaste åren. Samtidigt förekommer inte sällan en kritik från mediebranschen där det sägs att universitetskurserna är alltför teoretiska och forskningsförberedande och inte motsvarar branschens behov av mer praktiskt yrkesinriktade utbildningar. Kritiken är en viktig förklaring till att det idag vid sidan av universitetens och högskolornas ämnesinriktade kurser i medie- och kommunikationsvetenskap har tillkommit en sådan rik flora av mer praktiskt inriktade kurser.

Med beaktande av denna snabba utveckling av medieutbildningar finns det å ena sidan ett behov av att bibehålla och stärka ämnets vetenskapliga kvalitet och forskningsanknytning och å andra sidan ett behov av mer praktiskt inriktade påbyggnadsutbildningar för gymnasiets medieprogram och ett behov av att försöka skapa kvalificerade yrkesförberedande utbildningar för mediebranschen. Mediehögskolan i Uppsala är ett sådant exempel.

4 Ansökan från Mediehögskolan i Uppsala

Stiftelsen Mediehögskolan i Uppsala har hos Utbildningsdepartementet anhållit att få examensrättigheter för högskoleutbildning med inriktning på medieområdet. Det gäller att få utfärda högskoleexamen 80 poäng, ingenjörsexamen 80 poäng alternativt filosofie kandidatexamen 120 poäng.

De planerade kurserna har haft något olika namn men i princip handlar det om två typer av utbildningar för vilka examensrättigheter sökes:

- en bunden studiegång som avser ingenjörsexamen med medieinriktning (medieingenjör) motsvarande 80 poäng. För denna föreligger en allmänt hållen kursplan.
- fristående kurser i TV-produktion (40 poäng), medieproduktion (40 poäng), annons och reklamproduktion (40 poäng) och lokalradioproduktion (20 poäng). För dessa föreligger allmänt hållna kursplaner.

När det gäller anhållan om att få utdela kandidatexamen vill vi redan som utgångspunkt fastslå att detta inte är möjligt. Det formella kravet på kandidatexamen är minst 60 poäng i ett ämne samt att fördjupningskursen i ämnet (41 till 60 poäng) skall innehålla ett självständigt arbete på minst 10 poäng. Eftersom detta krav inte är uppfyllt har vi valt att helt bortse från Mediehögskolans begäran att få ge kandidatexamen.

Som vi har tolkat vårt uppdrag i övrigt skall vi pröva i vad mån de fristående kurserna uppfyller kravet att vara på högskolenivå. Utgångspunkten för prövningen är att kurserna har ambitionen att vara ”mediekurser”, där ämnesgrundlaget kan betecknas som mediekunskap. Vår uppgift är således att pröva i vad mån detta krav är uppfyllt.

När det gäller anhållan om ingenjörsexamen har prövningen överlåtits till två sakkunniga med kompetens i fråga om tekniska utbildningar.

5 Bedömningsgrunder

Enligt högskolelagen skall utbildningen inom högskolan vila på vetenskaplig grund och ha hög kvalitet. Den grundläggande utbildningen skall vidare, utöver kunskaper och färdigheter, ge studenterna förmåga till självständig och kritisk bedömning, förmåga att självständigt lösa problem samt förmåga att följa kunskapsutvecklingen inom det område som utbildningen avser.

Ämnet

Ämnet medie- och kommunikationsvetenskap och journalistik har i ämnesbeskrivningarna, till de sju professurer som finns i Sverige, getts en vid definition. Ämnet omfattar det vetenskapliga studiet av mediernas källor, redaktionella utbud, produktionsprocesser och produktionsvillkor samt detta utbuds betydelse för individ och samhälle. En högskoleutbildning i ämnet bör täcka in ämnets bredd samtidigt som det bör finnas möjligheter till fördjupning. I prövningen ingår således att undersöka utbildningens ämnesbredd och djup samt hur stor del av utbildningen som kan anses ha praktisk, yrkesinriktad karaktär.

För den föreslagna medieingenjörsutbildningen gäller de speciella förutsättningar avseende ämnesinriktning som är tillämpliga för ingenjörsutbildningar i allmänhet. Här handlar prövningen dels om att pröva att utbildningen på ett rimligt sätt täcker ett kompetensområde motsvarande programmets benämning, dels att kombinationen av ämnen även avseende djup och bredd uppfyller normala krav på en ingenjörsmässig utbildning. Möjligheter till fortsatta studier inom den statliga högskolans ram bör finnas.

Forskningsanknytning

Enligt högskolelagen skall högskolans verksamhet bedrivas på vetenskaplig grund. Det skall finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Innebörden är bl. a. att det skall finnas disputerade lärare med ansvar för forskningsanknytning som också kan bedriva egen forskning och svara för utvecklingen inom ämnet. Det gäller inte bara vid studier för magisterexamen på 160-poängsnivå, utan också för kurser för kandidatexamen på 120-

poängsnivå. Det bör också finnas möjligheter att upprätthålla och vidareutveckla den vetenskapliga kompetensen och de odisputerade lärarna bör ha möjlighet att delta i forskningsarbete eller forskarutbildning.

Disputerade forskare med kontakt med aktuell forskning som företrädare för ämnet är således nödvändigt för en högskoleutbildning. Det är också nödvändigt för att kunna skapa en vetenskaplig miljö, där det nära sambandet mellan forskning och utbildning hålls levande.

Bibliotek och litteraturförsörjning

Tillgång till vetenskapliga tidskrifter och både aktuell och historisk litteratur krävs för både studenter och lärare vid en högskoleutbildning. Detta bör finnas i nära anslutning till utbildningen. Till detta kommer den stora betydelsen av att det finns sökmöjligheter i olika databaser.

Behörighet och antagning

För att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning krävs att sökanden har allmän behörighet och dessutom den särskilda behörighet som kan vara föreskriven.

Utvärdering och kvalitetssäkring

I högskolan, där idag resurstilldelningen sker utifrån elevernas genomströmning, är det viktigt att det finns en kontinuerlig utvärdering som kan fungera som en kvalitetssäkring av utbildningen. Utbildningsministern skriver: "En fungerande kvalitetssäkring för grundutbildningen är en nödvändig förutsättning för en resurstilldelning som i huvudsak bygger på kvantitativa resultat" (Prop. 1992/93:1).

Lokaler och utrustning

Ändamålsenliga lokaler för undervisning och personal och en lämplig teknisk utrustning är viktigt för utbildningen och arbetsmiljön. Det gäller i synnerhet mer tekniska utbildningar och utbildningar med praktiskt inriktade moment. Detta gäller inte bara utrustningens tekniska kvalitet utan också utrustningens omfattning i förhållande till antalet studenter t. ex. antalet dataarbetsplatser.

Internationalisering

Internationellt samarbete med motsvarande utbildningsinstitutioner i andra länder och internationellt utbyte av lärare och studenter är ett mycket viktigt sätt att främja djup och bredd i undervisningen. Det är viktigt att en internationell anknytning inte bara består i avtal utan i konkret lärar- och studentutbyte.

Behörighet till forskarutbildning

En kandidatexamen skall i princip ge grunden för forskarutbildning, medan magisterexamen delvis är ett första steg i en forskarutbildning. Den högskola som inte har egen forskarutbildning kan genom samarbetsavtal med andra universitet och högskolor försäkra sig om att studenterna får tillgång till sådan. För en högskoleexamen på 80-poängsnivån finns inte samma krav men där bör finnas utrymme i utbildningen för fördjupningsstudier och uppsatsarbeten.

6 Stiftelsen Mediehögskolan i Uppsala

Grafiskt Utbildningscenter i Uppsala (G.U.C.) startade sin verksamhet 1989. Ägare är Uppsala kommun och branschföretag i Uppsala. Genom ett kontrakt med nämnden för frivillig utbildning bedriver man utbildning dels för Uppsala kommun, dels för ett antal länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar i landet. Utbildningarna har varit inriktade på grafisk teknik, grafisk formgivning, grafisk produktion, information och reklam samt film-, foto- och videoproduktion. Fr. o. m. 1993/94 har man tagit hand om gymnasieskolans medieprogram för Uppsala kommun med grenarna information och reklam, radio och television och tryckmedia, och 1994/95 hade man över 400 elever i medieprogrammet. Utmärkande för G.U.C. är den höga tekniska nivån med professionell utrustning vad gäller grafiskt tryck, radio- och TV-studio samt datasalar.

Stiftelsen Mediehögskolan i Uppsala, som anhallit om examensrättigheter, är via ett samarbetsavtal (februari 1994) nära knutet till G.U.C. Avtalet innebär att Mediehögskolan och G.U.C. skall stödja varandras verksamhet och utveckling genom gemensam planering och gemensamt utnyttjande av lokalmässiga, utrustningsmässiga och personella resurser.

Stiftelsen Mediehögskolan har till huvudsakligt ändamål att planera och genomföra en vidareutveckling på högskolenivå företrädesvis av de utbildningar som bedrivs inom G.U.C. eller som det sägs i stiftelseurkunden: Stiftelsens huvuduppgifter är att organisera utbildning och fortbildning företrädesvis inom medieområdet dels i stiftelsens egen regi och dels på uppdrag, och att bedriva forskning och fullgöra forsknings- och utredningsuppdrag för kommunala och statliga myndigheter samt för det privata näringslivet. (Stiftelseurkund 1993-09-03). I styrelsen ingår förutom ordförande och rektor, utbildningschefen för Sveriges Television, den tekniske chefen för Uppsala Nya Tidning och lokalradiochefen för Radio Uppland.

Mediehögskolan har haft preliminära diskussioner om ökade kontakter med Uppsala universitet. Universitetets rektor uttalade då att man inte hade

något emot att låta sig representeras i Mediehögskolans styrelse. Såvitt vi vet har någon representant dock ännu ej utsetts.

Sedan vårt första besök vid Mediehögskolan har man också därifrån tagit initiativet till att bilda ett vetenskapligt råd. I detta ingår ett antal ämnesföreträdare främst från kommunikationsområdet. Hur långt rådet avancerat i praktisk handling är något oklart.

7 Beskrivning av utbildningen vid Mediehögskolan

Stiftelsen Mediehögskolan i Uppsala har till ändamål att huvudsakligen vidareutveckla på högskolenivå de utbildningar som bedrivs inom Grafiskt Utbildningscenter (G.U.C.). Genom samarbetsavtal har man tillgång till G.U.C:s lokaler och utrustning. Den allmänna bedömningen av utbildningen måste därför grunda sig på den existerande verksamheten vid G.U.C. och den information och de allmänt hållna kursplaner som Mediehögskolan bifogat ansökan.

G.U.C. ligger i nybyggda lokaler i utkanten av Uppsala där studios och teknisk utrustning för medieproduktion finns inrymda. Ett samutnyttjande mellan Mediehögskolan och G.U.C. av dessa resurser har stora ekonomiska och kvalitetsmässiga fördelar. Här finns också kunniga lärare och nära kontakter med företrädare för mediebranschen. Eftersom G.U.C. huvudsakligen sysslat med gymnasial utbildning finns dock inte de kringresurser som kännetecknar en högskola med forskarutbildning t. ex. bibliotek och vetenskapliga tidskrifter.

Verksamheten vid G.U.C. saknar av naturliga skäl någon tradition i fråga om forskningsanknytning. Det som planerats av Mediehögskolan är det ovan redovisade förslaget att inrätta ett vetenskapligt råd samt att knyta någon eller några adjungerade professorer till skolan som ett sätt att stärka forskningsanknytningen. Man har också kontaktat en lång rad docent- och lektorskompetenta lärare som kan tänka sig deltaga som lärare i en framtida Mediehögskola.

De planerade kurserna för vilka examensrättigheter sökes är av två slag:

1. fristående kurser i TV-produktion (40 poäng), medieproduktion (40 poäng), annons och reklamproduktion (40 poäng) och lokalradio-produktion (20 poäng). För dessa föreligger allmänt hållna kursplaner.

2. en bunden studiegång som avser ingenjörsexamen med medieinriktning (medieingenjör) motsvarande 80 poäng. För denna föreligger en allmänt hållen kursplan.

Allmän behörighet för de fristående kurserna har de som genomgått fullständig minst tvåårig utbildning i gymnasieskolan eller enligt 25:4-regeln har varit yrkesverksam i minst 4 år och med dokumenterade kunskaper i engelska, tvåårigt gymnasium. Dispens från ovanstående kan också ges p.g.a. särskilda skäl.

Fristående kurser

De fristående kurserna finns allmänt beskrivna med följande innehåll:

1. TV-produktion (40 poäng). Målet är att utbilda för arbete med produktion av TV-program s.k. multimediematerial och omfattar en vidareutbildning inom TV-produktionsområdet. Kursen omfattar ett tiotal delkurser. Den innehåller praktik och en större medieproduktion, men inte något uppsatsarbete.
2. Medieproduktion (40 poäng). Målet är att utbilda för verksamhet inom produktion av tryckt material. Kursinnehållet omfattar tryck och tryckmedia, radioproduktion, videoproduktion, datorn och media, management, juridik och ekonomi och produktion. Produktionsmomenten omfattar totalt 20 poäng.
3. Annons och reklamproduktion (40 poäng). Målet är att utbilda för verksamhet inom reklambyråers och tidningars annonsavdelningar. Innehållet består av reklamteori, bild och textanalys, datateknik, grafisk formgivning, informationsteori och juridik, foto, film, video och praktiska övningar.
4. Lokalradioproduktion (20 poäng). Målet är att utbilda för arbete inom lokalradio genom att ge kunskaper om tekniker och arbetsmetoder för lokalradioproduktion och kunskaper om juridiska, etiska och informationsteoretiska aspekter.

Medieingenjörsutbildning

Mediehögskolan avser även att erbjuda en tvåårig högskoleingenjörsutbildning i medieteknik (University Diploma of Engineering) som skall utbilda för ingenjörsmässigt arbete inom olika grenar av medieområdet och ge kompetens för kvalificerad arbets- och produktionsledning.

Utbildningen består av en allmän del - bl. a. matematik, datorteknik, elektronik, digitalteknik, systemteknik, produktionsplanering, mediejuridik, medierna, samhället och miljön - och tre greninriktade ämnen med praktik och examensarbete. Dessa greninriktade ämnen är multimediateknik, ljus och belysningsteknik och grafisk produktion.

Enligt förslaget åtar sig Fyrisskolan i Uppsala att samarbeta med Mediehögskolan vid utvecklandet och genomförandet av högskolekurserna avseende de allmänna ingenjörsmännen i den föreslagna utbildningen. Mediekurserna sker i anslutning till G.U.C.

8 Prövning av utbildningen vid Mediehögskolan

Mot bakgrund av de relativt allmänt hållna kursplanerna är det svårt att i detalj värdera kvaliteten i de planerade kurserna. Det synes dock uppenbart att Mediehögskolans fristående kurser, i jämförelse med kurserna inom högskoleutbildningen i medie- och kommunikationsvetenskap, genomgående är av en mera praktisk och produktionsinriktad karaktär. Förankring i medieforskningen saknas och utbudet har föga av den ämnesbredd som finns i medie- och kommunikationsämnets grundutbildning på högskolenivå. Avsaknaden av självständiga arbeten i uppsatsform, där de studerande får en vetenskaplig träning förekommer inte i de planerade kurserna. Utan sådan är det svårt för studenterna att läsa vidare eftersom deras poäng inte kan likställas med poäng från grund- och fortsättningskurser i medie- och kommunikationsvetenskap.

Ett problem med att bedöma möjligheten att skapa forskningsanknytning hos Mediehögskolans utbildning är att de redovisade planerna är förhållandevis vaga. Det finns förslag att inrätta ett vetenskapligt råd, skapa föreläsningsserier och knyta till sig adjungerade professorer, liksom det finns planer på internationellt forskningssamarbete, vilket är bra. Men det kvarstår en betydande osäkerhet om vad som kommer att bli verklighet.

Till detta kommer problemet om sådana insatser är tillräckliga. För att skapa ett vetenskapligt grundlag för en utbildning handlar det inte i första hand om att etablera kontakter med externa experter eller utländska universitet utan om att i den dagliga undervisningen, bland lärare och studerande, ha en vetenskapligt fruktbar miljö. Vi ställer oss därför frågande till tanken att på en mediehögskola i huvudsak använda ”inhyrda” lärare som kommer till enskilda lektionspass: det är mycket svårt att med löst anknutna timlärare som undervisar på kortare moment inom kurserna skapa en forskningsanknytning. Det är inte adjungerade professorer som är det mest närliggande utan disputerade lärare i grundutbildningen.

En annan svaghet i miljön är att det är osäkert hur tillgången till bibliotek och vetenskaplig litteratur kommer att ordnas.

Enligt vår bedömning är det något överraskande att Mediehögskolan i så begränsad utsträckning etablerat fasta kontakter med Uppsala universitet. Exempelvis finns det inte någon från Uppsala i det föreslagna vetenskapliga rådet. Det är så mycket mer oväntat som det i Uppsala finns en avdelning för medie- och kommunikationsvetenskap som ger utbildningar inom området. Vi ser denna som en naturlig kontaktpunkt för Mediehögskolan, inte minst när det gäller att skapa en vetenskaplig miljö. Vår bedömning är att kontakter av detta slag skulle skapa helt andra förutsättningar att på Mediehögskolan bedriva undervisning på vetenskaplig grund.

För medieingenjörsutbildningen finns en föreslagen konstruktion som innebär att Fyrisskolan i Uppsala åtar sig att samarbeta med Mediehögskolan vid utvecklandet och genomförandet av högskolekurser avseende de allmänna ingenjörsmännen i den föreslagna utbildningen. Fyrisskolan genomför redan för Uppsala universitets räkning ingenjörsutbildning på 80-poängsnivå med bl. a. inriktning mot elektronik, data och maskinteknik. Fyrisskolans resurser att genomföra kurser i de allmänna ingenjörsmännen för en utbildning till medieingenjör får anses vara fullt betryggande. För mediedelen av utbildningen finns en mycket ändamålsenlig teknisk miljö vid G.U.C.

Möjligheterna till fortsatta studier inom den statliga högskolans ram bör vara tillgodosedda. Utbildningen bör därför skilja sig mer ifrån vanlig yrkesutbildning än vad den föreslagna kursplanen antyder genom att större vikt läggs vid grundläggande förståelse av ämnesområdet än vad som är brukligt i yrkesutbildningssammanhang. Teknikens förändring antikerar snabbt annat än grundläggande kunskaper. Erfarenheten ifrån multimedia-undervisningen i Tumba visar att eleverna snabbt lär sig att applicera sina förvärvade grundkunskaper då de konfronteras med för tillfället aktuella verktyg.

Svagheten med det lagda förslaget till en medieingenjörsutbildning är, som ovan påtalats, bristen på högskolemässig miljö med fast anställda lärare och forskningsanknytning. Kursplanerna är mycket löst skissade och det är inte uppenbart att de ekonomiska resurserna räcker till för att realisera ambitionerna fullt ut. För ett tillstyrkande av rätt att utfärda högskoleexamen borde rimligen en mer stabil miljö kunna uppvisas med en de fakto fungerande undervisning. En naturlig konstruktion skulle kunna vara att erbjuda Uppsala universitet (eller annan högskola) att stå som huvudman för utbildningen till medieingenjör, i varje fall under en övergångsperiod.

9 Sammanfattande bedömning

Slutsatsen av vår prövning av anhållan om att få examensrättigheter från Mediehögskolan i Uppsala är att nämnda utbildningar inte uppfyller de kriterier som ställs för att få rätt att utfärda högskoleexamen. Det finns enligt vår bedömning betydande svagheter både beträffande inriktning och karaktär hos de föreslagna kurserna och när det gäller karaktären av den utbildnings- och forskningsmiljö som planeras växa fram vid Mediehögskolan.

Enligt vår bedömning saknar Mediehögskolan den nödvändiga forskningsanknytningen för att kunna bedriva undervisning på vetenskaplig grund. Å andra sidan synes det rimligt att ett ökat samarbete med Uppsala universitet mycket snart skulle kunna ändra på detta förhållande.

Detsamma gäller för den föreslagna medieingenjörsutbildningen där Mediehögskolan skulle kunna söka ett samarbete med Uppsala universitet, som inte bara innebär att universitetet genom Fyrisskolan står för delar av kursutbudet, utan också står som huvudman för ingenjörsutbildningen.

Vår bedömning innebär dock på inget sätt någon kritik mot Mediehögskolans planerade undervisning i sig. Tvärtom är det uppenbart att Mediehögskolan har en betydande styrka i det planerade kursutbudets tillämplade karaktär, de nära kontakterna med mediebranschen och samutnyttjandet med Grafiskt Utbildningscenter av den avancerade tekniska utrustning som är nödvändig för mer praktiskt produktionsinriktade kurser. Möjligheterna att knyta till sig både tekniskt och teoretiskt kvalificerade lärare är också goda.

Mediehögskolan förefaller därvid väl uppfylla kraven på en kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning inom medieområdet. I denna bortfaller högskoleutbildningens krav på ämnesbredd och forskningsanknytning. Utbildningsprofilen tycks dessutom ligga helt i linje med de önskemål som mediebranschen har gett uttryck för och bör således kunna motsvara behovet av en kvalificerad yrkesutbildning, ett område där intresset från de studerande är stort. Vårt förslag är därför att de föreslagna kurserna vid Mediehögskolan i Uppsala skulle ingå i den av regeringen föreslagna försöksverksamheten kring en kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning.

Bilaga:

Högskoleverkets yttrande till Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Bedömnings-och utredningsavd
Britta Lövgren

Yttrande
1996-08-30
Regnr 64-785-95

Ansökan från Mediehögskolan i Uppsala om rätt att utfärda högskoleexamen om 80 poäng, ingenjör(s)-(medieingenjör(s))examen om 80 poäng alternativt filosofie kandidatexamen om 120 poäng
(Remiss 1994-05-19, dnr U94/498/UH)

Utbildningsdepartementet har genom ovan angivna remiss anmodat dåvarande Kanslersämbetet att yttra sig över ansökan från Mediehögskolan i Uppsala, om rätt att utfärda ovanstående examina. Remissen till Kanslersämbetet har överförts till Högskoleverket.

För beredning av Högskoleverkets yttrande i ärendet har verket genom beslut 1994-11-02 förordnat professor Olle Findahl, Umeå universitet och professor Lennart Weibull, Göteborgs universitet, som sakkunniga. Genom beslut 1995-04-27 förordnades professor Sture Hägglund och universitetslektor Björn Kruse, båda Linköpings universitet, att biträda verket med prövning av Mediehögskolans ansökan om rätt att utfärda medieingenjörsexamen m.m. De sakkunniga har 1996-08-13 avlämnat sitt yttrande angående ansökan från Mediehögskolan i Uppsala.

Med överlämnande av sakkunnigytttrandet får Högskoleverket anföra följande.

De sakkunniga har gått igenom ansökningshandlingarna, inhämtat ytterligare uppgifter och besökt Mediehögskolan. Beskrivningen i yttrandet av Mediehögskolans förslag till utbildningar och karaktärisering av verksamheten har granskats och godkänts av Mediehögskolan.

De sakkunniga har, liksom Högskoleverket, i sin granskning av ansökan, utgått från de kriterier för bedömning av högskolemässighet som etablerats i samband med tidigare examensrättsprövningar. Utgångspunkten har varit att kurserna betecknas som utbildning i mediekunskap samt till medieingenjör. De sakkunniga har inte prövat Mediehögskolans begäran att få utfärda kandidatexamen eftersom Mediehögskolan inte uppfyller de krav för kandidatexamen som finns formulerade i examensordningen, nämligen studier i huvudämnet på 60-poängsnivån och ett självständigt arbete om minst 10 poäng. De utbildningar som skall bedömas finns inte ännu. Prövningen har därför utgått från den existerande verksamheten vid Grafiskt Utbildningscenter med vilket Mediehögskolan har ett samarbetsavtal och de allmänt hållna kursplaner som Mediehögskolan bifogat ansökan.

De sakkunniga anser i sin bedömning att utbildningarna inte är högskolemässiga utan av mer praktisk och produktionsinriktad karaktär. Det är framför allt avsaknaden av en högskolemässig utbildningsmiljö som poängteras. Utbildningarna saknar förankring i medieforskningen och har litet av den ämnesbredd som finns i medie- och kommunikationsämnet på högskolenivå. De planer som finns vad gäller forskningsanknytning är förhållandevis vaga och det faktum att utbildningen i huvudsak skall utnyttja löst anknutna timlärare i undervisningen underlättar inte forskningsanknytningen. Ytterligare en osäkerhetsfaktor rör frågan om hur tillgången till bibliotek och vetenskaplig litteratur skall ordnas. De sakkunniga efterlyser ett samarbete med t. ex. Uppsala universitet. Ett sådant samarbete skulle kunna ge den nödvändiga forskningsanknytningen, universitetet skulle också kunna stå som huvudman för utbildningen till medieingenjör. Vad gäller den planerade utbildningens innehåll så saknas självständiga arbeten i uppsatsform.

Högskoleverket ansluter sig till de sakkunnigas bedömning att utbildningarna inte är högskolemässiga. Samtidigt menar de sakkunniga att Mediehögskolan har en betydande styrka i det planerade kursutbudets tillämpade karaktär, de nära kontakterna med mediebranschen och samutnyttjandet med Grafiskt Utbildningscenter av den avancerade tekniska utrustning som är nödvändig för mer praktiskt produktionsinriktade kurser. Möjligheterna att knyta till sig både tekniskt och teoretiskt kvalificerade lärare är också goda. Mediehögskolan i Uppsala är, enligt de sakkunniga, ett exempel på hur man kan möta de behov som finns av mer praktiskt inriktade påbyggnadsutbildningar för gymnasiets medieprogram och av att försöka

skapa kvalificerade yrkesförberedande utbildningar för mediebranschen. Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande att de föreslagna utbildningarna vid Mediehögskolan i Uppsala borde kunna passa in i den försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning som inleds under 1996, men avstyrker att Mediehögskolan får rätt att utfärda högskoleexamen och ingenjörsexamen alternativt filosofie kandidatexamen.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av utredare Lövgren. Därjämte har närvarit avdelningschef Thullberg.

Agneta Bladh

Britta Lövgren

Kopia till
Mediehögskolan i Uppsala

Examensrättsrapporter

Högskoleverkets serie ”Examensrättsprövning”

Utbildning i biodynamisk odling.

Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R

Konstnärlig kandidat- och magisterexamen

Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R

Kyrkomusikalisk utbildning vid Sköndalsinstitutet

Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R

Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R

Uppföljning av teologisk utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R

Tidigare examensrättsrapporter

Följande rapporter är utgivna av Kanslersämbetet. Efter 1 juli 1995 har Högskoleverket övertagit examensrättsprövningarna.

Nedanstående rapporter kan beställas hos Högskoleverket

Tfn 08-453 70 00, fax 08-453 70 50

De frikyrkliga seminarierna som högskolor – en utredning.

Kanslersämbetets rapport 1993:1

Konstnärlig magisterexamen.

Kanslersämbetets rapport 1995:1

Magisterexamensprövning.

Kanslersämbetets rapport 1993:2

Doktorsexamen vid Stiftelsehögskolan i Jönköping.

Kanslersämbetets rapport 1995:2

Konstnärlig högskoleexamen eller ny fackhögskoleexamen i design – kriterier, genomgång och prövning av Berghs Reklamskola.

Kanslersämbetets rapport 1994:1

Fortsatt magisterexamensprövning.

Kanslersämbetets rapport 1995:3

Prövning av Naprapathögskolan.

Kanslersämbetets rapport 1995:4

Examensrätt inom Lärarutbildningsområdet – delrapport från Länarexamensgruppen.

Kanslersämbetets rapport 1994:2

Examensrätt för Waldorfbildningar.

Kanslersämbetets rapport 1995:6

*Högskoleverkets hela rapportserie
finns på omslagets insida*